

ВІДГУК

офіційного опонента

на кандидатську дисертацію Лук'янчикова Максима Ігоровича
«Формування проєктувальних умінь у майбутнього вчителя музики в
процесі фахової підготовки», поданого до захисту на здобуття наукового
ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Зміна пріоритетів в освітній сфері життєдіяльності суспільства висунули на перший план наукових досліджень проблему професійного становлення майбутнього вчителя. Стало актуальним подолання розриву між сформованими традиціями професійної підготовки вчителів і реальним процесом розвитку особистості в професії, між динамікою формування професійних умінь і їх змінами під впливом освітнього процесу в школі.

У зв'язку з цим, зміни, що відбуваються в суспільстві і в системі освіти вимагають підготовки вчителя нового типу, який не тільки володіє високим рівнем загальної культури, психолого-педагогічної компетентності, здатністю нетрадиційно підходити до вирішення різних професійних завдань, планувати і аналізувати результати своєї роботи, але і організувати професійну діяльність на проєктувальній основі. Адже планування навчально-виховного процесу є одним із ключових аспектів педагогічної діяльності вчителя, від якого безпосередньо залежить ефективність навчально-виховної діяльності та її кінцевий результат.

З огляду на це, педагогічна значущість означеної проблеми, і водночас її недостатня дослідженість зумовлюють актуальність теми дисертаційного дослідження Лук'янчикова М. І.

Дисертант чітко і послідовно розгортає логіку дослідження, а саме: здійснює аналіз довідкової, психолого-педагогічної літератури з проблеми; визначає зміст поняття «проєктувальні уміння майбутнього вчителя музики». Це дає можливість обґрунтовано підійти до виявлення шляхів

формування досліджуваного утворення, до яких у дисертації віднесено підходи, педагогічні умови, експериментальну модель, етапи, форми і методи реалізації; визначено критерії, показники та схарактеризовано рівні сформованості проектувальних умінь майбутніх учителів музики.

У процесі дослідження дисертантом одержані вагомі наукові результати:

1. Визначено та науково обґрунтовано сутність поняття «проектувальні уміння майбутнього вчителя музики». Аналізуючи розмаїття наукової спадщини психології, класичної та музичної педагогіки, автор доходить висновку, що результативність підготовки майбутнього педагога-музиканта залежить не лише від володіння педагогічними знаннями, інструментально-виконавською культурою, а й від умінь, які дадуть можливість організувати навчально-виховний процес в умовах, що постійно змінюються.

Відповідно до цього, дисертант розглядає проектувальні уміння майбутніх учителів музики як дидактично доцільні способи дій студента, які передбачають самостійне виявлення ним ускладнень в оволодінні музично-педагогічним навчальним матеріалом, трансформування проблеми в мету, розгортання раціональної процедури досягнення та осмислення шляху її реалізації.

2. На високому рівні теоретичного узагальнення розроблено систему критеріїв та показників сформованості в студентів проектувальних умінь, виявлено їх рівневу характеристику.

3. Визначено і обґрунтовано педагогічні умови, які забезпечують стійку позитивну динаміку процесу формування проектувальних умінь майбутніх учителів музики. Завдяки визначеним педагогічним умовам реалізуються найважливіші ідеї дослідження, які характеризують поетапний процес формування проектувальних умінь, та об'єднані єдиним концептуальним підходом. Так, запропоновані дисертантом спрямованість змісту фахових дисциплін, навчальної та виробничої практик на

формування проєктувальних умінь; вибір форм і методів організації навчально-пізнавальної діяльності, що спрямовані на формування проєктувальних умінь; використання міжпредметних зв'язків для формування проєктувальних умінь під час викладання фахових дисциплін являють собою взаємопов'язані грані єдиного педагогічного процесу, розвивальний ефект якого зумовлено забезпеченням адекватних підходів, засобів реалізації, форм і методів.

4. Створено функціональну модель формування проєктувальних умінь майбутнього вчителя музики в процесі фахової підготовки. Педагогічну результативність її функціонування забезпечено охопленням широкого спектру векторів процесу підготовки майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти. Зокрема, розглянуто мету, підходи, етапи, педагогічні умови, критерії та показники, засоби реалізації та результати процесу формування досліджуваного феномену.

5. Розроблено конкретні підходи, засоби реалізації, форми і методи формування проєктувальних умінь майбутніх педагогів-музикантів, широке коло яких суттєво збільшує масштаб розгляду обраної теми дослідження. Серед них доцільно виділити такі нетрадиційні, як лекція-візуалізація, відеолекція, лекція-діалог, лекція-конференція, інтелектуальна гра «Атака», груповий та індивідуальний проєкти, брейнстормінг, рольові та ділові ігри та ін. Слушність запропонованих методів значно сприяє не лише ефективному формуванню проєктувальних умінь майбутніх педагогів-музикантів, а й в цілому збагачує палітру навчально-виховних засобів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти.

Практична значущість результатів дослідження полягає у впровадженні спецкурсу «Основи проєктувальної діяльності майбутнього вчителя музики», студентського клубу «Я – учитель музики», наукового гуртка «Творча лабораторія майбутнього вчителя музики», які розширювали та увиразнювали межі проєктувальних умінь студентів, формували їхню

професійну позицію.

Вірогідність названих наукових результатів дослідження Лук'янчикова М. І. забезпечено всебічним теоретичним обґрунтуванням висунутих позицій і ретельно проведеним експериментом. Про глибоке вивчення об'єкту та предмету дослідження свідчить список використаних джерел, який налічує 359 найменувань.

Робота розширена завдяки змістовним додаткам, які вміщують низку методик, спрямованих на діагностику стану проектувальних умінь майбутнього вчителя музики, зразки проектів, план роботи спецкурсу, професійного клубу та ін.

Таким чином, аналіз дисертаційної роботи засвідчує, що висвітлені в ній наукові положення, висновки і рекомендації є вичерпно обґрунтованими; їх достовірність, новизна і повнота викладені в 14 одноосібних наукових працях автора, з них 8 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у періодичних наукових виданнях іноземних держав, 4 – апробаційного характеру. Особливої уваги заслуговує навчально-методичний посібник Лук'янчикова М. І. «Основи проектувальної діяльності майбутнього вчителя музики».

Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації, оформлення роботи відповідає встановленим вимогам.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Лук'янчикова М. І., вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження:

1. Не завадило б узагальненою наочною схемою представити структуру проектувальних умінь майбутніх учителів музики.

2. Робота тільки б виграла, якби окремим додатком був представлений план наукового гуртка «Творча лабораторія майбутнього вчителя музики».

3. Виявлення рівнів сформованості досліджуваного феномена студентів експериментальних груп: високого, достатнього, середнього та низького вимагало відповідної диференціації завдань з тим, щоб показати динаміку зростання проектувальних умінь і переходу студентів з нижчих рівнів на вищі.

4. У п. 2.2. дисертаційного дослідження автору варто було б обґрунтувати доцільність вибору обраних критеріїв та показників сформованості проєктувальних умінь у майбутніх учителів музики, та дати детальнішу характеристику кожному з них.

Вказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Дослідження Лук'янчикова Максима Ігоровича являє собою актуальну, цілісну, ґрунтовну, самостійну наукову роботу. Представлений матеріал щодо визначення сутності, складових, критеріїв і педагогічних умов формування проєктувальних умінь в майбутніх учителів музики висвітлює факт зв'язку теоретичних і практичних здобутків дослідження із проблемами розбудови педагогічної теорії, є відгуком на вимоги сучасної теорії і методики професійної освіти.

Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), що є підставою для присудження Лук'янчикову Максиму Ігоровичу наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри інструментального

виконавства Уманського державного

педагогічного університету

імені Павла Тичини

